

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-03-19

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Martin Borgeke samt justitierådet Martin Nilsson

Tidsbegränsat boende för vissa nyanlända invandrare – en ny lag om bosättning

Enligt en lagrådsremiss den 10 februari 2026 har regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om bosättning för vissa nyanlända invandrare,
2. lag om ändring i jordabalken,
3. lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten,
4. lag om ändring i mottagandelagen (2026:000).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Lina Konradsen och departementssekreteraren Cecilia Hartman.

Förslagen föranleder följande yttrande.

I lagrådsremissen lämnas förslag till en ny lag om bosättning för vissa nyanlända invandrare som ska ersätta lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Enligt remissen syftar förslagen bl.a. till att öka kommunernas inflytande över mottagandet och till att nyanlända ska få ett mer likvärdigt stöd när det gäller boende. Dessutom är en avsikt med förslagen att förstärka incitamenten för nyanlända att aktivt bidra till sin integration. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Lagrådet har inga erinringar mot lagförslaget som helhet men anser att det behövs en del justeringar av olika paragrafer.

Förslaget till lag om bosättning för vissa nyanlända invandrare

2 §

I paragrafen anges att "lagen omfattar en nyanländ som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring...". Uttryckssättet att "lagen omfattar en nyanländ" ger intrycket att nyanlända har rättigheter enligt lagen fastän den i huvudsak reglerar förhållandet mellan staten och kommunerna. Motsvarande uttryckssätt används även i andra författningar, t.ex. lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård till asylsökande, lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd och den mottagandelag som föreslås i en lagrådsremiss den 5 februari 2026. Dessa lagar reglerar emellertid företrädesvis förhållandet mellan staten och enskilda och ger enskilda rättigheter gentemot staten.

Med hänsyn till att lagen om bosättning för vissa nyanlända invandrare framför allt reglerar förhållandet mellan staten och kommunerna bör uttryckssättet att "lagen omfattar en nyanländ" undvikas. Lagrådet föreslår därför att 2 § ges följande lydelse:

Lagen ska tillämpas när en nyanländ har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring, om tillståndet har beviljats ...

3 §

Paragrafen bör inledas på motsvarande sätt som 2 §. Dessutom blir det tydligare om det anges att hänvisningen till bestämmelserna i 2 § rör bestämmelser i utlänningslagen. Då skulle lydelsen av första punkten bli följande.

1. har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring på grund av anknytning till en person som har ett uppehållstillstånd med stöd av någon av de i 2 § angivna bestämmelserna i utlänningslagen.

4 §

Paragrafen bör inledas på motsvarande sätt som 2 §.

Vidare föreslår Lagrådet att paragrafens andra stycke justeras för att syftningen ska bli bättre:

Första stycket gäller inte för en utlänning som har meddelats ett beslut enligt 12 kap. 16 e § första stycket eller 17 a § första stycket utlänningslagen (2005:716) om inhibition av verkställigheten.

5 §

Lagrrådet föreslår att rubriken före 5 § ska lyda "Anvisningar och fördelning mellan kommuner".

6 §

Paragrafen behandlar vilka nyanlända som får omfattas av anvisningar till kommunerna. Första stycket 1 behandlar två olika situationer. Lagrådet föreslår att de behandlas i olika punkter.

I paragrafens tredje stycke talas om "grupper av nyanlända". Det är bättre att tala om "kategorier".

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

Anvisningar till kommuner får omfatta nyanlända som

1. bor på något av Migrationsverkets asylboenden,
2. inte bor på något av Migrationsverkets asylboenden av skäl som anges i 6 kap. 3 § andra stycket 2 mottagandelagen (2026:000),
3. bor i ett boende som en kommun har ordnat efter en anvisning enligt 2 kap. 4 § 2 mottagandelagen,
4. har ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716), eller
5. ingår eller har ingått i samma hushåll som en nyanländ som avses i någon av punkterna 1–4.

Första stycket 1–3 och 5 gäller dock inte - - -.

Regeringen får meddela föreskrifter om antalet nyanlända som får omfattas av anvisningar under ett visst kalenderår och om prioriteringen mellan och inom olika kategorier av nyanlända som enligt första stycket 1–5 får omfattas av anvisningar.

Uttryckssättet "grupper av nyanlända" förekommer även på andra ställen i lagrådsremissen och bör ändras till andra formuleringar.

7 §

I paragrafen anges vad som ska beaktas vid fördelningen av nyanlända mellan kommuner. Sex punkter innehåller en till synes uttömmande uppräkningslista av de kriterier som det ska tas hänsyn till. I samband med föredragningen har det sagts att uppräkningslistan behövs för att behovet av styrning och transparens ska tillgodoses. I andra stycket bemyndigas emellertid regeringen att meddela föreskrifter om ytterligare kriterier. Någon i verklig mening uttömmande uppräkningslista är det alltså inte fråga om.

Lagrådet anser att en bättre ordning är att utveckla i författningskommentaren vilka kriterier som ska beaktas. Paragrafen kan då ges följande mindre detaljerade utformning.

Fördelningen mellan kommuner av sådana nyanlända som får omfattas av anvisningar ska ske så att förutsättningarna för de nyanländas integration i samhället genom arbete och utbildning, sociala kontakter och tillgång till bostad blir så goda som möjligt.

Andra stycket i paragrafen behövs då inte.

Fjärde stycket i författningskommentaren behöver justeras om Lagrådets förslag att ändra lagtexten i 2–4 §§ accepteras.

12 §

I paragrafen anges hur länge rätten till boende gäller. Lagrådet föreslår att första meningen i paragrafens tredje stycke ges följande lydelse (jfr 2–4 §§).

Om lagen har upphört att vara tillämplig på en nyanländ men denne därefter på nytt har fått rätt till boende enligt 11 §, ska tiden för rätt till boende räknas från det att den nyanlände första gången fick sådan rätt.

Författningskommentarens sista stycke bör justeras med anledning av den ändrade lagtexten.

13 §

I paragrafen regleras när en nyanländs rätt till boende ska upphöra i förtid.

I första punkten anges att kommunen får besluta att en nyanländs rätt till boende ska upphöra i förtid om den nyanlände har fyllt 20 år och inte är anvisad till ett arbetsmarknadspolitiskt program och saknar godtagbara skäl för detta. Skrivningen framstår inte som helt igenom logisk. Det är bättre att skriva:

1. den nyanlände har fyllt 20 år och inte har kunnat anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program av skäl som hänför sig till henne eller honom och som inte är godtagbara,

I sjätte stycket i författningskommentaren anges att en kommuns beslut att ett boende ska upphöra i förtid gäller endast nyanlända "som har skrivit under" ett hyreskontrakt som sedan har förverkats med stöd av 12 kap. 42 § jordabalken. Lagrådet föreslår att formuleringen "skrivit under" ändras, då ett hyresavtal inte behöver vara skriftligt (se 12 kap. 2 § jordabalken).

14 §

I 14 § anges att 12 kap. 45–52 §§ jordabalken inte gäller vid upplåtelse av en "bostadslägenhet" som en kommun har ordnat enligt 10 § första stycket. I den sistnämnda paragrafen talas emellertid om rätt till "boende". Lagrådet föreslår därför att 14 § ges följande lydelse.

Om en kommun har ordnat boende enligt 10 § första stycket genom ett hyresavtal som avser upplåtelse av en bostadslägenhet, gäller inte 12 kap. 45–52 §§ jordabalken för avtalet.

Författningskommentarens andra stycket bör justeras med anledning av den ändrade lagtexten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

I sjätte stycket i författningskommentaren bör det förtydligas vad som avses med "den upphävda lagen". Jämför femte stycket, där det talas om bosättningslagen.

Övriga lagförslag

Lagrådet, som noterar att någon mottagandelag inte har antagits av riksdagen, lämnar övriga lagförslag utan erinran.